

Hindi Urdu for Health

The Practice of Medicine in Hindi and Urdu

repositories.lib.utexas.edu/handle/2152/64261

Hindi Urdu Flagship | South Asia Institute | Department of Asian Studies | The University of Texas at Austin

Unani Diagnosis

Like Ayurveda, Unani medicine also relies heavily on examination of the pulse for diagnostic purposes. But here, in addition to the three humours enunciated for Ayurveda, there exists an additional fourth one. These are: Dam (blood), Balgham (phlegm), Safra (yellow bile) and Sauda (black bile). It is the imbalance amongst these four humours that causes disease. Students will get a good glimpse of how Unani doctors interact with their patients and diagnose with the help of pulse examination in these video clips.

DIAGNOSIS IN UNANI

Video URI: hdl.handle.net/2152/65757

Contents:

Hindi Transcription	2
Hindi Vocabulary	2
Hindi Questions	3
Urdu Transcription.....	4
Urdu Vocabulary	5
Urdu Questions	6

Hindi Transcription

अ, ये बतायें कि यहां पर जो मरीज आते हैं उनका किस तरह से सिलसिलेवार ईलाज किस तरह से होता है? आप पहले नब्ज़ देखते हैं, फिर वो बलगम, दम, बलगम वगैरह जो आपका एक सिलसिला है, वो देखते हैं... जी... वो कैसे करते हैं, वो मुझे खुल के जरा बतायें... हां... मरीज आपके पास है, मरीज... मरीज है तो नब्ज़ उसमें देखी जाती है... नब्ज़ की रफ्तार जो 72 होती है, अब, वो, एक मिनट में... अगर वो ज्यादा हरकत करती है, तेज है, जिसे सरी कहते हैं आप, उसमें, बुखार में होती है, उसमें हरात भी हो जाती है, इस तरीके से, इस... तो उसके जो है हम दवाई देते हैं, बुखार, उसमें फिर उसकी जो है, फेसिज या उसकी, मजाहिदा कहते हैं हम उसकी... अलामाताए साईनस सिम्ट्स है, उससे कुछ पूछते हैं... सब चीज जोड़ के नतीजा आसिर करते हैं, उसके बाद वो फिर देते हैं... कुछ चीजें नब्ज़ से पता चलती हैं, कुछ चीजें जो है याया से, मसलन गुर्दे का है, वल्म है, तो यहां पे, जो है आंखों के नीचे खूली हो जाता है... इसी तरीके से बहुत सी चीजें, अगर ईयर, कान है, जौन्डिस है तो आंख जर्द नहीं होती, आंखों में जलन होता है... तो ये सारे सिम्ट्स... सारे, सब चीज जोड़के और नतीजा खस करते हैं और फिर ईलाज शुरू करते हैं... जैसे ऐलौपैथी में और टैस्ट भी कराये जाते हैं, के एक्सरे करवा लो, अल्ट्रासाउंड करा लो, यहां पर नहीं होता इस तरह का सिस्टम... नहीं, बहुत जरूरी अगर होता है तो कराते हैं... मतलब जो अल्ट्रासाउंड वगैरह, उसमें पता चल जाये, पथरी वगैरहा का उसमें आसानी से पता चल जाता है... फ्रैक्चर है, ये है, अगर उसमें शुबा होता है, वाद है, फ्रैक्चर है, तो इसका इस्तेमाल करते हैं, इसमें कोई हर्ज भी नहीं है... कोई परहेज नहीं है ऐलौपैथी से आपको? नहीं, ऐलौपैथी की दवाई इस्तेमाल करें, मतलब तशकीक के अंदर जो है, उसमें देते हैं... दवाईयां तो मैं बता चुका हूं यही हैं, नाम सबके अलग है... उनके जो... जी... तकरीबन सबकी सरहदें जो हैं मिल जाती हैं... ये अच्छी बात आपने कही कि सरहदें मिल जाती हैं... तो, मतलब परहेज नहीं है ऐलौपैथी से... उनकी, उनकी भी... लोगों को... उनकी अच्छाईयां हैं जो आप... हां... आप इस्तेमाल कर सकते हैं... हां, नफा देने वाली चीजें लोगों को हम पहुंचा सकते हैं, पहुंचाते हैं...

Hindi Vocabulary

Patient	मरीज	
Sequential treatment	सिलसिलेवार ईलाज	सिलसिलेवार इलाज
Pulse	नब्ज़	
Phlegm	बलगम	
Moment	दम	
Pulse rate	नब्ज़ की रफ्तार	
More action	ज्यादा हरकत	
	सरी	
Fever	बुखार	
Heat	हरात	
Medicine	दवाई	
	मजाहिदा	

	अलामाताए साईनस सिस्टम्स	
	याया	
Kidney	गुर्दे का	
	वल्म	
Pockets under the eyes	आंखों के नीचे खूली	
Red eye	आंख जर्द	
Eye irritation	आंखों में जलन	
Result, outcome	नतीजा	
Cure, remedy, treatment	ईलाज	इलाज
	पथरी	
	शुबा	
Harm	हर्ज	
	तशकीक	
Medications, drugs	दवाईयां	
Boundaries	सरहदें	
Things that profit	नफा देने वाली चीजें	

Hindi Questions

मरीज़ को क्या बीमारी है, हकीम कैसे पता करते हैं?

- 1 नब्ज़ से
- 2 याया से
- 3 सभी से
- 4 आँखों से

एलोपैथिक का यूनानी में कब इस्तेमाल होता है?

- 1 जब नजला या जुकाम हो
- 2 जब बुखार हो
- 3 जब पथरी के लिये ऐक्स रे करना हो
- 4 जब आँख सूज जाए

Urdu Transcription

یہ بتائیں کہ یہاں پر جو مریض آتے ہیں ان کا کس طرح سے سلسلہوار علاج، کس طرح سے ہوتا ہے؟ آپ پہلے نبض دیکھتے ہیں، پھر وہ بلغم، دم، بلغم والا جو آپ کا ایک سلسلہ ہے، وہ دیکھتے ہیں۔۔۔

جی۔۔۔

وہ کیسے کرتے ہیں، وہ مجھے کھل کے ذرا بتائیں۔۔۔

ہاں۔۔۔

مریض آپ کے پاس ہے، مریض۔۔۔

مریض ہے تو نبض اس میں دیکھی جاتی ہے۔۔۔ نبض کی رفتار جو 72 ہوتی ہے، اب، وہ، ایک منٹ میں۔۔۔ اگر وہ زیادہ حرکت کرتی ہے، تیز ہے، جسے صریح کہتے ہیں، تو وہ اس میں، بخار میں ہوتی ہے، اس میں حرارت بھی ہو جاتی ہے، اس طریقے سے، اس۔۔۔ تو اس کے لئے جو ہے ہم دوائیں دیتے ہیں بخار، اس میں پھر اس کی جو ہے، ہم اسے فیسز یا اس کی، مشاہدہ کہتے ہیں ہم اس کی۔۔۔ علامات سائن اور سمپٹمز ہیں، اس کو کچھ پوچھتے ہیں۔۔۔ سب چیز جوڑ کے نتیجہ کرتے ہیں، اس کے بعد پھر وہ دیتے ہیں۔۔۔ کچھ چیزیں نبض سے پتہ چلتی ہیں، کچھ چیزیں جو ہے یا اس سے، مثلاً گردے کا ہے، ورم ہے، تو یہاں پہ، جو ہے آنکھوں کے نیچے پھول وول جاتا ہے۔۔۔ اسی طریقے سے بہت سی چیزیں، اگر ایر، کان ہے، جانڈس ہے تو زردی ہوتی ہیں آنکھوں میں، آنکھوں میں جلن ہوتا ہے۔۔۔

تو یہ سارے سمپٹمز۔۔۔

ساری چیزیں، سب چیز جوڑ کے اور نتیجہ اخذ کرتے ہیں اور پھر علاج شروع کرتے ہیں۔۔۔

جیسے ایلوپیتھی میں اور ٹیسٹ بھی کرائے جاتے ہیں، کہ ایکس رے کرا لو، الٹراساؤنڈ کرا لو، یہاں پر اس طرح کا نہیں ہوگا سسٹم۔۔۔

نہیں، بہت ضروری اگر ہوتا ہے تو کراتے ہیں۔۔۔ مطلب جو الٹراساؤنڈ میں، اس میں پتہ چل جائے، پتھری وغیرہ کا اس میں آسانی سے پتہ چل جاتا ہے۔۔۔ فریکچر ہے، یہ ہے، اگر اس میں شبہ ہوتا ہے، واد ہے، فریکچر ہے، تو اس کا استعمال کرتے ہیں، اس میں کوئی ہرج بھی نہیں ہے۔۔۔

کوئی پریبیز نہیں ہے ایلوپیتھی سے آپ کو؟

نہیں، ایلوپیتھی کی دوائی استعمال کریں، مطلب تشخیص کے اندر جو ہے، اس میں دیتے ہیں۔۔۔ دوائیاں تو میں بتا چکا ہوں یہی ہیں، نام سب کے الگ ہیں۔۔۔ ان کے جو۔۔۔

جی۔۔۔

تقریباً سب کی سرحدیں جو ہیں مل جاتی ہیں۔۔۔

یہ اچھی بات آپ نے کہی کہ سرحدیں مل جاتی ہیں۔۔۔ تو مطلب پرہیز نہیں ہے ایلوپیتھی سے۔۔۔ ان کی، ان کی بھی۔۔۔

لوگوں کو۔۔۔

ان کی اچھائیاں ہیں جو کہ آپ۔۔۔

ہاں۔۔۔

آپ استعمال کر سکتے ہیں۔۔۔

ہاں، ہاں نفع دینے والی چیزیں ہم لوگوں کو پہنچا سکتے ہیں، پہنچاتے ہیں۔۔۔

Urdu Vocabulary

Patient	مریض
Sequential treatment	سلسلہوار علاج
Pulse	نبض
Phlegm	بلغم
Moment	دم
Pulse rate	نبض کی رفتار
More action	زیادہ حرکت
	صریع
Fever	بخار
Heat	حرارت
Medicine	دوائی
	مشاہدہ
Signs, symptoms	علامتیں
	پایا
Kidney	گردے کا
	ورم
Forming of pockets under the eyes	آنکھوں کے نیچے پھول وول جانا
Yellow eye	آنکھ زرد
Eye irritation	آنکھوں میں جلن

Result, outcome	نتیجہ
Cure, remedy, treatment	علاج
	پتھری
	شبا
Harm	ہرج
	تشخیص
Medications, drugs	دوائیاں
Boundaries	سرحدیں
Things that profit	نفع دینے والی چیزیں

Urdu Questions

مریض کو کیا بیماری ہے، حکیم کیسے پتہ کرتے ہیں؟

1 نبض سے

2 یا یا سے

3 آنکھوں سے

4 اوپر دئے گئے سبھی سے